

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

O stanji domače živine v krškem okraju leta 1886.

(Konec.) Vender je zaradi prestopka postave o kužnih boleznih bilo pri vseh štirih sodnijah krškega okraja že 30 strank obsojenih v minulem letu.

Mesarji so zaklali 1550 telet, 1241 prašičev, 788 koz, 725 volov, 690 ovac, 385 krav. Skoro vsa ta zaklana živina je bila zdrava. Na 29 krajih je bilo 86 živinskih sejmov, na katerih živino ogledujejo cesárski živinozdravnik, drugi zdravniki, živinozdravniški pomočniki in občinski pooblaščeneci. Živinske liste pregledujejo žendarmi; za red na sejmih skrbé občine. Občinski sejmi so povsod tako vravnani, da so za tujezemsko živino posebni ograjeni prostori. Živine vselej veliko priženejo na sejme. Imenitni živinski sejmi so na Bučki, v Škocijanu, na Drnovem in na Veseli gori, kamor pride do 1000 in celó do 2000 repov, največ goveje živine. —

Skozi okraj gonijo Italijani ogerske konje, Hrvati pa svoje prešiče, prvi na Laško, drugi na

Gorenjsko. Italijani imajo za svoje konjske čete, v katerih je do 50 repov, po mestnem glavarstvu zagrebškem potrjene in pregledne liste. Kdor pa goni po stranskih potih, temu jo pregledajo ces. kr. žendarmi.

Konjederci so bili 4 v okraju, 2 v mokronoškem, 1 v krškem, 1 kostanjevškem obsegu. Zagreblji so pocepanih 93 kónj, 88 goved, 86 svinj in 89 psov. Mrhovišča (prostor za mrhovino) imajo vsi ti konjederci, potem pa še občine: Št. Jernej, Boštanj, sv. Križ pri Svibnjem in sv. Juri. Konjederce in mrhovišča nadzoruje cesarski živinozdravnik.

C. kr. živinozdravnik je za krški okraj g. Tom. Wirgler, ki je nam prijazno pripustil iz svojega letnega poročila tu priobčene podatke. Tako imenovanih živinozdravniških kovačev (Kurschmied) ni v tem okraju. Živinozdravniških pomočnikov je 6; ob enem so tudi podkovači; 53 je pa na konjskih podkovačev. —

Ta spis sklepamo s sledečo opazko: Ker naše dolenjsko kmetsko ljudstvo kaj rado bere „Dol. Novice“, zato bi kaj vstregli kmetom in nam gospodje živinozdravniki, ki so slovenščine

Podlistek.

Potne črtice. Z lga v Loreto.

Spisuje Ant. Kocmur.

I. Pismo.

Bilo je nekako pred pustom, ko smo se jeli dogovarjati z nekimi gospodi z Bavarskega, da bi jo krenili letos po Veliki noči skupno na 60dnevno popotvanje čez Laško v Sv. Deželo. Zmenili smo se, da pridemo v Loreti skup, potem odrinemo v Brindisi, Aleksandrijo, Kajro, Jafó in Jeruzalem, Nazaret; in nazaj v Bajrut, Neapel, Rim itd. Cvetno nedeljo je bil dogovor končan, da jo odrinemo po naznanjeni črti. Za vožnjo je bilo določenih 1500 frankov v zlatu za II. razr. brez drugih postranskih stroškov. Tako, zdaj pa le v potne mavhe napravljati, kar se prav rabi za tako pot; seve cvenk je glavna reč in sicer v zlatu.

Tako bom častitim bralcem „Dol. Nov.“ nekoliko popisal svoje potovanje, kolikor mi bo do-

pustila moja priprosta pisava. Poročal bom le bolj v glavnih potezah, kar bom sam videl: mislim, da bo vsaj nekaterim vgajalo, da bom svojo pot po suhem in po vodi objavil v dolgosti kilometrov.

Ponedeljek po beli nedelji je čas za odhod. Ko se poslovim od domačih in drugih mi znancev, krenem jo po čez 7 kilm. dolgi cesti čez močvirje, katera je ravna, kakor bi jo bila iz topa vržena kroglja naredila. Hitro se znajdem pred ljubljansko stolnico; hajd, daj še roko temu ali unemu potem pa na železnico. Ko so nas nekaj več nabrali v tiste gorenjske vozove, so rekli „fertik“ in brzo jo ubrišemo čez Št. Vidsko polje; kmalu potem ti je Stara mati Loka na levo, na desni se ti pa že smeji začrneli Kranj. Vlak drdra ob zeleni Savi proti njeni zibelki, ki je pod ogromnim Triglavom.

Konduktér zakliče „Tarvis“. To je mal ko-roški trg z nekako 1500 prebivalci, od Ljubljane oddaljen 103 kilm. Da pa častiti bralci bolj umejo

zmožni, ako bi nam poslali včasih poduk, kako se ta ali druga živinska bolezen zdravi, zlasti dokler ne dojde zdravniška pomoč. Naši ljudje bodo take poduke radi brali. Mislimo pa, da je med ljudstvom razširjenih tudi kaj knjig, ki govoré o živinoreji in še posebej o živinskih boleznih. Take knjige je v slovenskem jeziku na svetlo spravila nekaj kmetijska družba kranjska, nekaj družba sv. Mohora. Eno knjižico te vrste je bila izdala tudi sl. c. kr. vlada pod naslovom: „Poučilo o vzrokih, znamenjih in o preteku nalezljivih kužnih živinskih boleznih všteti govejo kugo“.

To knjižico je bila sl. vlada razširila med učiteljstvom; dobiva se morebiti tudi pri županih, pri č. duhovščini in drugod. Uči naj se iz takih in enakih knjižic naše revno a dobro ljudstvo, da se bode pri živini nesreče obvarovalo.

Izvrstna misel.

Neki velespoštovan gospod v Novem mestu, prišel je na sledečo, gotovo izvrstno misel. V Novem mestu naj bi se osnovalo vinotržno društvo, obstoječe iz kakih 10 denarnih mož, katero bi skupovalo dolenjska vina, jih v lastni kleti pravilno obravnavalo ter potem po svojem agentu prodajalo. To misel imenujemo izvrstno misel — pa zakaj? Iz sledečih vzrokov: Vino se na Dolenjskem prodaja vsako leto težje in to posebno v osrednji, od kar je Karlovec z Zidanem mostom po železnici zvezan. Marsikateri kmet ima znabiti polno klet vina, pa pri vsem tem je brez denarja, ker vina ne more prodati, kajti ptujcev, Gorenjcev itd. ni ponj. V najhujši denarni sili se mora zateči k kakemu oderuhu, kateri mu ponudi za vino komaj polovico vrednosti, pa kaj

hoče? — dati ga mora. Domače dolenjsko vino se še tem težje proda, ker je na Hrvaškem tam doli neki vse polno neke sladke vinu podobne čorbe, po katero hodi dosti naših krčmarjev, kajti po ceni je tako, da se mora človek le čuditi in reči: tako po ceni se na trti zraslo vino pač ne more prodajati. Po 4, k večem 5 for. vedro ga dobodo, domača poštena kaplja pa pri tem zastaja. Kak čudež, ako pride naš vinogradnik do sklepa: prodati ga ne morem, ga bodem pa spil. Vinotržno društvo bi pomagalo marsikateremu vinogradniku iz zadrege, ker bi vino od njega kupilo, tako da bi ne bil prisiljen, kapljice oderuhu zavreči, ali pa od njega denar proti v nebo vpijočimi obrestmi na posodo vzeti.

Vinotržno društvo bi skrbelo pa tudi v lastni dobiček za to, da bi se skupovala in izvažala le istinito dobra, zdrava vina, in sicer to še le potem, ko so po pravilih umnega kletarstva obravnana postala za izvažanje sposobna. Vinotržno društvo bi si pridobilo po Gorenjskem, Notranjskem, Koroškem i. t. d. vsled svojega poštenega trženja od dne do dne več zaupanja, in pokupiti bi ga moralo po Dolenjskem vsako leto več.

Tako bi prišla naša domača kapljica zopet v dobro ime; za to je želeli, da se vinotržno društvo resnično osnuje prej ko mogoče, in prične svojo delavnost.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Na slovenskem Štajerskem so imeli volitev za državni zbor, ker je odstopil nemški liberalni kričoč **Foregger**. Liberalni Nemci so tako zaljubljeni vanj, da so ga vnovič izvolili, dasi so

daljavo, povem da je Novomesto od Ljubljane 70 kilm. Iz Trbiža se peljemo proti Pontafelju, ki je oddaljen 33 kilm. Vozi se po precej odpertem dolu med sneženim gorovjem. Sila nas je srečalo Furlanov, ki so šli po zaslužek tu v Avstrijo. V Pontebi je laška meja. Vozi se med skalovitimi gorami. 69 kilm. oddaljen je Udine po naše Videm, za malo postanka se vlak zopet pomika čez Mestro na Padovo, ki je pa 92 kilm. pred nami. Pomikamo se po lepi ravnini med travniki in ravnim z murbami nasajenim poljem, o polnoči smo v Padovi.

Zjutraj ob 6. uri odrinemo na Bolonjo, ki je 116 kilm. pred nami. Kako se mi je zdelo blizo, ko sem zvečer še med snegom dan zgubil — zjutraj pa je bilo že vse zeleno, ko se oziram iz železničnega voza. Kliče se Ferara, dobro znana našim starim vojakom, ki so bili tu začasno nastanjeni, da so vročekrvnim Lahom mir varovali. To ti je tu obžalovati, da vidiš samo bo-

gatine in vboge delavce — srednjega stanu ni! Dalje se kliče Bolonja.

Tu sem si namenil v pretečeni noči zgubljeno spanje povrniti. Gredé iz železnice sem videl ravno laški polk, ki je marširal od svojih vaj s precej lepo godbo. Vojaci so bili vsi v beli platneni obleki. Vsak prostak ti ima zvezdo, pa še kako veliko. Stopil sem malo ogledati si mesto (mi že znano). Ogromne palače so tu. Po nekkih cerkvah so vrata viša ko 6 sežnjev — kako mora biti pač zidanje!

Brž se pa človek naveliča, če mu začno se dreti tisti laški beduni, ki prodajajo kako drobnino — dere se ti tako grdo, kakor ko bi mu kdo ušesa pulil. No vsaj se vidi, kako je v Ljubljani, če le kakov Furlan svojo limonado prodaja. — Vino se dobi tu dobro po 20, 24 kr. liter, pomaranče po soldu. Bolonija je mesto z nekako 140 tisuč prebivalci.

(Dalje sledi.)

se mu dokazale prav vmazane reči. Tolažba nam je, da je dobil slovenski kandidat veliko več glasov, kakor zadnjič. Razun Celja je zmagal po družih mestih.

Na **Dunaju** se je pričel 22. aprila zopet državni zbor. Obravnavajo stroške za tekoče leto, ki so grozno veliki. Zmanjkalo bode čez 60 milj., kajti za novo oboroževanje bomo morali veliko šteti. Iz med slovenskih poslancev je govoril doslej g. Šuklje; oglasili so se pa za govornike še gg. Gregorec, Vošnjak, Kljun, Pfeifer, Ferjančič.

Nadvojvoda **Albreht**, vrli maršal, ki je leta 1866. potolkel vročerkvne Italijane pri Kustoci in tudi sicer neizmerno storil za pravi prestroj in zboljšanje naše armade, je praznoval 26. aprila šestdesetletnico, kar je vojak. Čestitalo se mu je od vseh strani; cesar in drugi najvišje gospodje so mu prišli srečo voščit.

Med **nami** in **Ogri** bode ostalo plačilo za skupne potrebe pri starem; mi bomo plačevali zopet preveč.

Meseca junija, predenj se začne veliko delo, bodo imeli **Ogri** volitve za državni zbor. Uže sedaj se močno dela za in proti vladi. Pač bode tu in tam tekla kri, kakor je na Ogrskem navada.

Kaj je novega po širokem svetu?

Na **Bolgarskem** je vse pri starem neredu; kedaj ga bode konec, pač ne more nihče povedati. Denarja jim manjka še bolj kakor drugod; radi bi dobili 25 milijonov na posodo, pa jim nihče ne zaupa, ker je vse doli tako negotovo.

Na **Pruskem** se obravnava cerkvena postava, ki bode dala katoliškeji cerkvi zopet nazaj nekaj pravic, ktere so jej odrekli tamo celih 13 let. Tudi se bode dovolilo, da se smejo menihi zopet naseliti na Pruskem. Gosposka zbornica je postavila uže sprejela, knez Bismark se poteguje zanj na vse kriplje — zato bode brez dvoma sprejeta.

Med **Prusijo** in **Francijo** se kupičijo črni oblaki, iz katerih vtegnejo kmalu švigati grozne strele, hude vojske. Nemci so zgrabili nekega francoskega policijskega komisarja Šrebelja, ki je baje stopil na Nemška tla, ter so ga odveli v ječo. Nekteri mislijo, da so storili to navlaš, da bi dražili Francoze — kajti doslej so Nemci za boj bolj pripravljeni nego Francozi.

Angleži so sprejeli grozno trdo postavo zoper milovanja vredne nesrečne Irce. Mislijo, da bodo tako napravili mir, — ko jim ne marajo biti pravični. Povemo le, da so ravnali doslej z njimi tako, da jih je v zadnjih 50 letih za lakoto umrlo eden in ena četrta milijona, nad tri milijone so jih iztirali, nad 4 milijone se jih je pa izselilo. Jeli čudno, da se ti ubogi katoličani branijo dalje nositi tako krut in krivičen jarm?!

Piše se nam:

Izpod Gorjancev 18. aprila. — Štirinajsti dan aprila je bil dan veselja za Stopiško faro. Tisti dan je namreč došel novi župnik, preč. gospod Janez Mervec. Ob treh popoldne se pripelje v faro, spremljan od novomeškega preč. g. P. gvardijana. Na meji fare ga čakajo veljavni možje fare in ga spodobno pozdravijo. Strel naznani faranom, da so novi župnik došli v faro in z vseh gričev se začuje zvonjenje. Farani čakajo gospoda v Čermošnjicah. Šolarji in šolarice jih pozdravijo z glasnim: „Hvaljen b. J. Kr.“ Tri belo oblečene deklice stopijo naprej, in srednja zmed njih poda g. župniku šopek domačih cvetlic. G. župnik nagovoré otroke, učnika in potem se sprevod pomika proti farni cerkvi, kjer je bil blagoslov z Najsvetejšim.

V nedeljo 17. apr. je bilo slovesno umeščenje g. župnika. Zbralo se je 11 duhovnov, ki so novega g. župnika iz farovža spremili v cerkev. Pridigali so preč. in milostni gospod prošt in dekan novomeški. V izbornem govoru so predstavili novega g. župnika faranom in pojasnili, kaj da bo novi župnik fari: Skerben pastir, oče, svetovalec itd. Ko so omenili odišlega župnika, č. g. Mat. Jereba, nastal je glasen jok po cerkvi, dokaz, kako je ljudstvo gospoda ljubilo. Potem je sledila sv. maša, pri kateri so pevci jako lepo in spodbudno prepevali. Ljudstva je bilo silno veliko. Bog blagoslovi delovanja g. župnika, kateri ima jako lepe zmožnosti, pa tudi obširno polje za delo!

Od Sv. Križa pri Kostanjevici — smo dobili dopis, ki pobija oni dopis v 8. listu „Dol. Nov.“. Zarad pomanjkanja prostora in tudi iz družih vzrokov nikakor ne moremo sprejeti ceglega dopisa. Rečemo le, da g. dopisnik trdi, da reč nikakor ni taka, kakor se je ondi popisavalo; da se učé le boljši popolnoma zasebno, v oddejenemu prostoru, da se poštno opravljanje nikakor ne moti. Pravi, da je napad oseben itd.

Nam osebnosti ne morejo biti znane — in ker so tudi v tem dopisu nekatere osebnosti — zato naj bode s tem dovolj! Prepira „Dol. Nov.“ nikdar ne marajo. Zato prosimo lepo, naj nam dopisniki tacih reči nikdar ne pošiljajo.

Iz Semiča 24. aprila. — Grozen umor dovršil se je dne 22. aprila ob 10. uri zvečer v Vavpčivasi fare Semiške. Kmeta Marko Golobič in Matija Žugelj sta se vedno prepirala, tožila in sovražila. Naposled zgubi tožbo Marko, in to ga tako razjadi, da je sklenil soseda umoriti. Iz Nemškega, kamor je hodil hauzirat, prinesel je samokres na šest ognjev. Omenjenega dne popoldne odpravi svojo ženo v Črnomelj k glavarstvu s pismom z vsebino, da jo

bode usmrtil, ako pred polnočjo domov pride. Ona res gre nič hudega sluté od doma. Mož pokliče ta čas svojega sovražnika Matija in njegovo mater, kateri je bil 50 gl. dolžan, k sebi v sobo rekši, da želi plačati interes; Matija pa naj bi bil priča.

Prideta oba. Marko prinese na mizo liter vina in odšteje 6 goldinarjev obresti; in pravi proti Matiju: „Zdaj se ne bodeva več sovražila, sva si dobra, kakor popred.“ V tem potegne samokres iz žepa, pomiri Matiju v prsa in sproži dvakrat z besedami: „To imaš ti“. Potem sproži enkrat na mater — „to imaš pa ti“.

Matija, čeravno dvakrat smrtno zadet, je vendar skočil še skozi okno zdroбивši okvirje in šipe ter prišel do praga svoje hiše, kjer se je mrtev zgrudil na tla. Mati dobro oblečena imela je ravno roko na prsih, tako da je svinčenka obtičala v roki.

Morilec zbeži skozi vrata naravnost v svojo klet, kjer je imel luč in vrv pripravljeno in se obesí. Žena pride v tem času ravno domov. Ko sliši strel se prestraši. Zagleda luč v kleti in zaupije: „Marko kaj delaš?“ Mož na vrvi viseč misli, da ga hoče žena rešiti, se tudi sam ustrelí v srce. Pri strelu unela se je njegova obleka. Ljudje so prihiteli blizo. Ker se je morilec dobro zaklenil, bilo je le s silo mogoče vrata odpreti še le ko je vsa obleka na njem zgorela. Ko so ogenj pogasili, videti je bilo truplo v sredi kleti viseče vse črno, obžgano in umazano, tako da še h.... ne more grši biti. Drugi dan proti poldnevju še le se ga nekdo usmili, da mu s koso od daleč vrv odseka. Štirje pogrebeci so potem truplo s kolmi v krsto prevrnili.

Dne 24. aprila bode komisija to reč bolj natanjko pregledala. Sosedje varujte se prepíra!

Iz Vinice pri Šmarjeti, 25. aprila. — Resničen je pregovor, ki pravi: „Nesreča nikdar ne počiva!“ Ena taka nesreča prigodila se je pri nas, ko smo obhajali spomin vstajenja našega Gospoda Jezusa Kristusa. Po navadi so streljali z možnarji, a nesreča je hotela, da se je pri tem delu možnar razletel ter njega kos zadel Mihaela Eljaža v glavo in mu napravil rano, štiri centimetre globoko. Revez je ležal brez zavesti dva dni, a še sedaj ni pri pameti, kajti vedno se mu blodi; zares strašno žalostno, posebno za njegovo mlado ženo, ki noč in dan joka pri njegovi postelji. Vsem ljudem je žal za blagim možem, kajti bil je vsem priljubljen. Bog nas varuj enake nesreče! — Naj dragim čitateljem naznanim še smrt tudi izvrstnega moža. Umerl je 23. aprila posestnik Jože Zamán iz Gorenje vasi v 95. letu svoje starosti. Pri tem se spominjamo četrte božje zapovedi: „Spoštuj očeta in mater, da boš dolgo živel in

da se ti bo dobro godilo na zemlji!“ Bil je mož zares po volji božji, ter naj starejši v naši vasi. Bil je tudi vedno bistrega spomina ter je rad pripovedoval o francoskih vojskah in druge zanimive dopovedke iz svojega življenja. Hodil je vedno hitro, kakor mladeniči pri dvajsetih letih. Bodi mu blag spomin!

Od Sobrač Št. Vidške fare. — Tu je cerkva Št. Vidška podružnica. Oznanjeno je bilo od Št. vidških duhovnikov, da bode žegnanje v tej cerkvi dne 11. aprila, svarili so, da se ne sme streljati, ne pri cerkvi plesati. Ker pa kmečki fantje na opominjevanje kmalu pozabijo, se je zgodilo tako tudi pri sobračkih fantih 11. apr. Ko dan napoči, uže imajo fantje ogenj pri cerkvi in sliši se pok daleč okrog. Pač prenehajo od streljanja ko pridejo preč. duhovnik maševati in popustivši ogenj odidejo. Okoli 12. ure zaidejo otroci k ognju in vname se deklica 3 leta in 6 mesecev stara. V petih minutah zgori vsa obleka na nji — nesrečni otrok se tako opeče, da trpi 9 ur velike muke in umre. Oče in mati žalujeta za nesrečnim otrokom, a vse zastonj. Moji ljubi bralci, kaj pride po nepokorščini. Krščanski Slovenec ne bode storil kaj tacega!

Domače vesti.

— (Presvitli cesar) podaril je krajnemu šolskemu svétu v Velikem Gabru za zgradbo šole 300 gld.

— (Metelkovo ustanovo) so dobili gg.: Gros Peter, nadučitelj v Zagorji ob Savi; Koncilija Fran, nadučitelj v Zužemberku, in Tomšič Štefan, nadučitelj v Starem Logu. Te ustanove se podelujejo tistim kranjskim učiteljem, ki imajo zasluge v sadjarstvu in slovenščini.

(Nova pošta) v Šempetru se bo v kratkem otvorila. Takrat bode ena pošta zjutraj vozila čez Šempeter in Št. Jarnej in zvečer tudi po tej poti. Prav dobro in koristno za ljudstvo po levem bregu Krke.

(Družba sv. Mohora) šteje letos 34 tisoč udov že. Skoro gotovo jih je letos tudi na Dolenjskem več. V Krškem n. pr. se je letos njih število precej povzdignilo.

(Zbor kmetijske podružnice metliške) bode 4. maja t. l. ob 3. uri popoldne v Metliki, v mestni hiši, v I. nadstropji.

(Učitelji krški) bodo zborovali v četrtak, 5. maja v Sevnici na Štajerskem, kjer se bodo ta dan tudi ondotni učitelji zbrali. Zborovanje, katero so ti gospodje zadnjič v Mokronogu imeli, obneslo se je kaj dobro.

(Gospod dr. Šifrér,) znani in jako spoštovani zdravnik v Ljubljani, umerl je te

dni v 83. letu svoje starosti. Bil je mož ne-
utrudljiv do zadnjega leta. Pogreb je bil veli-
časten, kakor se je spodobilo vrlemu možu.

(† Umrli) je g. Matija Kočevvar, trgo-
vec v Turjaku. Bil je domoljubni mož.

(Za kat. družbo rokodelskih po-
močnikov) so darovali: Gosp. dekan Anton
Aleš 5 gld., gosp. župnik J. Mervec 2 gld.
50 kr.

(Novomašnikov) bode letos 15, in
sicer z Dolenjskega sledeči: Krainer Alojzij
iz Srednje vasi (Kočevje), Gabrič Anton iz
Leskovca, Krainer Anton iz Srednje vasi
(Kočevje).

(V Smartnem pri Litiji) so izvolili za
župana g. Naceta Zoré-ta v Črnem potoku.
Prejšnji župan g. Anton Lovše je kaj dobro
gospodaril, morebiti bo tudi novi.

(Krški godci) bodo 1. maja godli na
vrtu g. Gregoričevem v Krškem.

(Z okna pala) je 21. pr. m. v Ljub-
ljani na Starem trgu uže bolj priletna ženska
z 2. nadstropja na platneno streho pred šta-
cuno in od tod na tla, kjer so jo prestregli
krepki možje. Poškodovala se je malo.

(V Krškem) dobi vikarijatna cerkev nove
zvonove.

(Javno pohvaljeni) biti zaslužijo sledeči
gospodje: France Kastelic, Josip Zirc in Jurij
Clarici iz Kandije, France Šepce iz Žabje vasi in
France Zajdl iz Novomesta. Kakor hitro so nam-
reč videli, da zasaja deželna vinarska, sadjarska
in poljedelska šola na Grmu kaj lepo s Slapa
dobljeno sadno drevje, so si preskrbeli sadnega
drevja ter ga prav na videzu lepo redno zasadili.
Ako bodo v prihodnjih letih še drugi posestniki
okolo Novega mesta zasajali tako pridno sadno
drevje, postala bode okolica pač krasna, in sadje
bode imelo tudi veliko večji mir pred nepovablje-
nimi otrgači, kakor dandanes, ko ga je še tako
malo zasajenega.

(Izleti.) Društvo rokodelskih pomočnikov
ima danes duhovno opravilo na Trškeji gori, od
koder krene v Šempeter. — „Dolenjsko pev-
sko društvo“ praznuje 1. maj v bližnjem Bršlji-
nu in binkoštni pond. 30. maja bo izlet na Fužine.

(Iz Škocijanske fare) nam piše na-
ročnik: Dne 6. aprila sem našel v vinogradu
15 centimetrov dolgo mladiko s 4 grozdiči in
6 peresi, pa še dve manjši mladiki za njo. Pač
sem prepričan, da bi tudi marelice pri nas dobro
vspeševale, ktere „Novice“ tako priporočajo, če
pri letošnjem slabem vremenu zlahtna trta po-
ganja tako zgodaj. — Hrastar Matija iz Dol.
Vrha nam je prinesel pa iz Grčevja lepo trto
z grozdiči 15. aprila — tudi je veliko saboto
uže okinčal s tako vejico Zveličarjevo podobo.

(Slovenskega vradovanja) se naše
c. kr. gosposke še vedno nočejo poprijeti. Te
dni je dobila slovenska posojilnica na Dolenj-
skem od sodišča nemški dopis; slovenska po-
družnica sv. Cirila in Metoda je dobila na slo-
vensko vlogo nemški odgovor; lani je dobilo
enaki odgovor slovensko učiteljsko društvo. Ob-
činam se pošiljajo važne zadeve v nemškem je-
ziku v razglášenje pred cerkvijo. Kdo je temu
kriv? Uradniki pri okrajnih glavarstvih na pr.
pravijo, da dobé take nemške reči od deželne
vlade v Ljubljani, pa da nimajo časa, na slo-
vensko prestavljati. Večkrat dobé kmetje samo
nemške odloke. Lepo prosimo naše gospose po-
slance, naj vprašajo, zakaj se Slovencem ne
piše po slovensko kakor Nemcem po nemško.
Mi se ne moremo prepirati z gosposkami, ki
nas v svoji oblasti imajo, če tudi globoko ču-
timo, da se nam krivica godi.

(Amerikanske trte) so došle v majhnih
množicah tudi letos na Dolenjsko po potu c. kr.
okrajnih glavarstev (Krško). Naj boljše je, da
se 14 dni zakopljejo v zemljó, potlej se pa po-
sade v vrste, ki so 14cm narazen. Posamezne
trte naj pa stojé zelo tikoma druga poleg druge,
samo kaka 2cm narazen. Posade naj se nekoliko
pošev v zemljo. Očesa, ki molé iz zemlje, naj
se posipljejo z drobnim peskom (svižem ali rahlo
zemljo po vrh.

(Sejmi) Občini Loški potok so štirje
letni in živinski sejmi dovoljeni, in sicer: na
dan 3. februarja, 2. aprila, 7. junija in v pon-
deljek po Malem Šmaru.

(Agitacija za cviček.) Ker se je pričelo
po gostilnicah in krčmah v Novomestu in okolici
skorej sploh le tako zvano hrvatsko, čez Gorjance
pripeljano vino točiti, ne gre domača kapljica
„cviček“ posestnikom vinogradov nič kaj rada v
denar. Nobeden po njem ne praša in to pač ni-
kakor ni prav. Da bi se tu pomagalo, izmislila
sta si dva gospoda vinopivca nikjer ne piti hrvata
in k temu tudi druge nagovarjati. Da, ako bi
tako delali vsi vinopivci, bi bilo pač prav in hvale
vredno, kajti čemu izdajati za tuja glavobol pro-
vzročujoča vina denar, ko se vendar ne manjka
zdrave dobre domače kaplje? Najboljše bi bilo
začeti proti tako zvanemu „hrvatu“ — tukaj pa
ne mislmo belokranjska vina — splošno agitacijo,
kajti na Hrvatskem je tudi dosti takega vina,
katerega „zvezde“ pridelujejo.

(Slovenske posojilnice.) Tu in tam
delujejo slovenske posojilnice že jako vspešno.
Glede na promet je pa med njimi velika raz-
lika; zapaziti je, da doseza promet po nekod
že po sto, da celo po več sto tisoč ob navad-
nih obrokkih obračunov, v tem ko drugod ne
pridejo še do 50.000 gld. Pa tudi kjer se kaže

največa živahnost, niso v stiski zaradi preobilice svojih denarnih zalog; še nikjer na Slovenskem niso posojilnice povedale, da bi imele preveč denarja na razpolaganje; pač pa se pogostem pritožujejo, da jim vsote dohajajo v premajhnem številu in premajhnem obsegu. Na mnogih, če ne na vseh krajih, kjer delujejo slovenske posojilnice, bi bil promet velikansko izdatniši, ko bi se vkladal denar v obilniši meri. Potrebam slovenskega naroda denarne zaloge naših posojilnic doslej ne zadoščujejo. — Tako je pisal o posojilnicah te dni „Slov. Narod“. Tem besedam popolnoma pritrjujemo in dostavljamo še to: So na Dolenjskem narodnjaki, ki pa posojilnic ne podpirajo; so narodna društva, ki imajo svoj denar vložen v kranjski hranilnici, mesto da bi slovenske denarne zaloge podpirali. Ako ste pravi Slovenci, podpirajte domače vstanove.

(Sadjarstvo ali ovočarstvo,) spisal g. R. Dolenc, vodja vinorejske in sadjarske šole na Grmu, je knjiga, ki je prišla ravno kar na svetlo pri g. Kraju v Novem mestu. Knjigo hvaliti bi bilo pač odveč; ako rečemo, da jo je spisal mož, katerega pozna vsa Kranjska kot prvega veščaka v sadjereji — smo povedali pač vse. Sezite po tej prekoristnej knjigi, kmetovalci — zlasti pa za blagor naroda vneti gospodje učitelji, ki oskrbujete ali pa namerjate napraviti šolske vrtove. Za vas je knjižica še prav posebno pisana. Le srčno po njej! Nizka je cena — 70 kr., po pošti 75 kr. — umevni, krasni poduk — lep vspeh, kojega boste dosegli, vas boče poplačal obilo.

(Nova knjižnica) namenjena mladini, posebno otroškim vrtom, je izšla te dni. Naslov jej je: „Zabavišče slovenskim otrokom“, spisal A. Funtek, izdala in založila „Narodna šola“, natisnila Klein & Kovač v Ljubljani. Vsebinska je knjižica: „Jutranje in uvodne pesmi. Koračne pesmi. Igre s hojo, skačkanjem, tekanjem, v krogu, nazorne igre. Igre s prsti in rokami, z žago, s kroglo. Pesmi za stavljenje, sklepne in raznotere pesmi. Vnanja oblika in tisek stalna. Cena 25 kr.

(Za II. letno zasedanje porotnih razprav v Novom mestu,) ki se prične z 9. majem t. l., izžrebani so naslednji glavni porotniki: Homan Fran, posestnik, gostilničar in usnjar iz Št. Jarneja; Lovšina Anton, pos. iz Bele cerkve; Troje Matija, pos. iz Polanšic; Gruden Anton, pos. iz Zgornje Retje; Skala Janez, pos. iz Podzemelj; Kravcar Anton, pos. z Griča; Govanec Karol, pos. in trgovec iz Metlike; Penca Fran, pos. in usnjar iz Mokronoga; Höferle Jakob, pos. iz Poljanšic; Gimpel Fran, pos. iz Toplic; Simonič Matija, posest. iz

Drašic; Furlan Fran, pos. in gostilničar iz Metlike; Kamin Janez, pos. iz Dolenje vasi; Hönigman Stefan, obč. predstojnik in gostilničar iz Srednje vasi; Bučar Fran, pesestnik, gostilničar in mesar iz Kostanjevice; Malenšek Jakob, mizar iz Suhorja; Sitar Janez, pos. iz Toplic; Vertin Matija, pos. iz Doblič; Mauser Jože iz Ravnice; Stergar Fran, trgovec iz Št. Ruperta; Štavadhar Miha, pos. in gostilničar iz Močil; Strajnar Anton, pos. iz Lukovk; Fajdiga Janez, pos. in trgovec in Sodršice; Bevc Anton, pos. iz Bele cerkve; Žugelj Matija, posestnik iz Otoka; Zotler Jože, pos. iz Roje; Kermesec Fran, posest. in kovač iz Metlike; Erker Matija, pos. iz Čermošnic; Vakonig Matija, pos. iz Rateče; Podboj Fran, pos. iz Ribnice; Golia Janez, pos. iz Metlike; Černe Janez, posest. iz Nemške vasi; Ožura Jože, pos. iz Osivnice; Nemanič Marko, pos. iz Drašic; Klemenčič Ignacij, pos. iz Kamnega potoka; Klemenčič Fran, pos. iz Vel. Loke. — Nadomestovalni porotniki: Potočar Anton, pos. iz Dolenje Kamenice; Windischer Anton, posestnik, občinski predstojnik itd. iz Kandije; Škaberne Florijan, gostilničar, Tandler Miroslav, knjigotržec, in Stanger Gustav, c. kr. gimn. profesor, iz Rudolfovega; Jelenc Fran, pos. iz Bršljina; Galič Janez, pos. iz Ivane vasi; Bojanc Fran, pos. in obč. predstojnik iz Šenpetra; Žagar Fran, pos. iz Kartelevega.

Razne vesti.

* (Uši na cveticah) se uničijo z „mors aphidinae“. Dobi se pri g. grofu Emanuelu Lichtenbergu v Št. Vidu pri Ljubljani. Puščica po 20 kr.

* (Bivši hrvatski ban) Pejačević, jako ljubljen mož, je umrl na Dunaju.

* (Železnice) na zemlji znašajo 487.740 kilometrov. Stroški znašajo 62.400.000.000 gold.

* (Na Hrvatskem) v Valonu je pretečeni mesec zmrznila žena. Nenavadno meseca — aprila!

(Hrpeljska železnica), ki boče vezala Trst z železnico, ki pelje v Pulj ali Polo, boče v kratkem dodelana. Dolga je od sv. Andreja pri Trstu do Hrpelj blizu 19 kilometrov. Delati so jo jeli l. 1885. Bilo je redoma okolo 2400 delavcev. Za poskušnjo so jeli uže voziti po njej z lokomotivo.

Listnica uredništva.

Gosp. A. M. v Šentjanžu. Dopise brez vsega imena ne sprejmemo; sicer pa tak dopis tudi ni za časopis, ker ni občne važnosti.

Več dopisov je zaradi pomanjkanja prostora za prihodnjič zaostalo.

Žitna cena v Novem mestu 25. aprila 1887.

Domače pšenice mernik 2 gld. 40 kr., Debelače (koruze) 1 gld. 40 kr., Soršice 1 gld. 80 kr., Rži 1 gld. 66 kr., Ječmena 1 gld. 50 kr., Ajde 1 gld. 20 kr., Ovsa 90 kr., Krompirja 1 gld.

Loterijske srečke.

Gradec 16. aprila	84	22	81	40	12
Trst 23. aprila	47	46	15	22	6

Prošnja do slav. mestnega zastopa v Rudolfovem.

„Dolenjske Novice“ so v 5. številki od 1. marca slavni zastop vljudno prosile, da bi blagovolil iz tam navedenih razlogov naznaniti mestni tržni red i. t. d., toda isti jih ni počastil z odgovorom.

Podpisano vredništvo tedaj ponavlja vljudno in pokorno prošnjo, ter si jemlje prostost, omeniti, da ta prošnja nikakor ni predrznost, katero bi slav. mestni zastop le iz blagohotnosti mirno preziral, ampak je prvič običaj, po katerem se vedno odgovarja, in drugič „Dol. Novice“ v svoji priprosti obliki zastopajo v mestu samem blizu 100, v bližnji okolici pa na 500 naročnikov, kateri se za tržni red brigajo, in so nekteri že v zadrego prišli, ker ga doslej ne poznajo. — Očitno trdimo, da nečemo slav. mestnega zastopa počevati o tem, in prepričani smo, da je le zarad mnogih imenitnih opravkov prezrl naš list. Zato si vsajamo, oba lista predložiti, želeč le, da se vstrože občni želji — da, potrebi!

Vredništvo „Dol. Novic“.

Prošnja

za pripomočke, da bi se dozidalo Marijanišče.

Težko pričakuje kmetovalec ljube spomladi, ko zamore začeti svoje delo na polji. Še teže pričakuje jeseni, da bi mogel spraviti domu hišne pridelke. Kolika je njegova žalost, kadar ga neyhte zavirajo in mudijo pri delu!

Težko je pričakovala družba sv. Vincencija v Ljubljani vgodnega trenutka, da bi mogla začeti zidati tako potrebno deško sirotišče. Zidala je l. 1881 in 1882, zidala z velikimi žrtvami, a sredi dela, ko ste bili dovršeni dve tretjini, bilo je treba nehati: zmanjkalo je pripomočkov in dolg se je kopičil.

Za prvo silo je to zadostovalo. Vincencijeva družba, mati revožev in sirot, bila si je svesta, da je storila, kar je le mogla. Sirote so dobile primerno domovje, veselile so se lahko v svoji hiši, ki je bila izročena Mariji v varstvo, in predlanskem dobile so sirote tudi lično in zalo kapelo, da zamorejo moliti v veselji Boga in poveličevati svojo nebeško mater Marijo. To božjo hišico, to Marijino svetišče zidala je dobrodelnost vrlih Kranjcev. Bog jim tisočkrat plačaj!

Pa začeto delo še ni dovršeno. Dobra tretjina mora se še dozidati, da bode hiša po načrtu cela. In ne samo to teži družbo Vincencijevo. Sedanji prostori so premajhni za sedanje razmere, akoravno družba sedaj le v nujnih potrebah pomaga. Kaj pa naj stori s toliko potrebnimi prosilci, kako naj ustreže tako milim prošnjam od vseh strani, kam naj dene otročišče, ki silijo v sirotišče?

Vincencijeva družba je poslušala toraj le glas nujne potrebe, ko je sklenila, zaupajoča v božjo pomoč, dozidati hišo in tako izvršiti začeto delo. Previdnost božja sama spodbudila jo je, ko je družba naklonila pomoč za tretjino stroškov, ki bodo skupno znašali 27.000 gold.

In kar še manjka? Kam naj se obrača drugam, kakor do dobrotnih src Kranjcev in drugih prijateljev siromaške mladine naše? Saj kranjskim sirotam namenjeno je Marijanišče in hiša je tudi gotovo kranjski deželi v čast in tolažbo.

Družba sv. Vincencija v Ljubljani torej goreče in zaupno prosi, da bi blagi dobrotniki pomagali jej z doneski, kakoršnimi koli. Dan na dan bodo vzdigovali se molitve srčne hvaležnosti v Marijini kapeli iz src dobrih otrok pred Božji prestol za blage dobrotnike. Daritev sv. maše v tej kapeli bode združevala dobrotnike pred Božjim Jagnjetom.

Prečast. g. župnike prosimo srčno, da bi prevzemali in podpisanim pošiljali darove onih dobrotnikov, ki ne pošljejo naravnost.

Darovi bodo zapisani v bukvah življenja. Družba bode darovalce objavila v svojem letnem poročilu.

Za družbo prevzema darove „predstojništvo, vodstvo“ Marijanišča in vredništvo „Zgodnje danice“ v Ljubljani.

Predstojništvo Vincencijeve družbe.

V Ljubljani, dne 17. aprila 1887.

Dr. Ant. Jarc, predsednik. — Friderik pl. Lašan, podpredsed.
Dr. Fr. Lampe, vodja Marijanišča.

Naznanilo.

Podpisani si jemlje v čast, slavnemu občinstvu naznanjati, da je on po velikonočnih praznikih, svojo novo štacuno z drobnim in raznim blagom, na glavnem trgu v Novem mestu, v Bučarjevi, nasproti Lučketove hiše odperl. Ker si hoče on prizadevati, z najboljšim in frišnim blagom in najnižjimi cenami prav dobro postreči, uljudno povabi k obilnemu nakupu. Z odličnim spoštovanjem

[46—1]

Valentin Oblak.

Oznanilo.

Kovaško orodje na prodaj po najnižji ceni. Kovačnica na dobrem prostoru je za oddati. — Več se izve v vredništvu „Dolenjskih Novic“.

[45—1]

Naznanilo.

Pisarna odvetnika

dr. Skedl-n a

je sedaj v hiši g. Pintarja štv. 75., nasproti dosedanje pisarne, v prvem nadstropji. [31—3]

Sadjerejci!

Na novo z veliko podobami je izišla knjiga
Sadjerejstvo ali ovačarstvo.

Spisal Rihard Dolenc.

Dobiva se pri založitelju J. Krajec-u v Rudolfovem.

Najboljši se naroči knjiga po poštni nakaznici, s katero se pošlje 75 kr. ter napiše natančno addresso s pristavkom za Dolenčevo Sadjarstvo.

Posestvo

ležeče v Vrhovski vasi eno uro od Kostanjevice blizu ceste, obsegajoče pohištvo, njive, travnike, velik vinograd, lesčino in hoste, se po prav nizki ceni prostovoljno prodá. Več se poižve pri gospodu

Antonu Majzelj-nu

[35—2]

v št. Jerneju.

Zaradi preselitve iz Rudolfovega

prodalo se bo pondeljek 2. maja

na prostovoljni javni dražbi

več hišnega orodja

[36—2]

in tri garniture. **Elsner.**

Kdor-koli postavlja ali zida kakošno poslopje in potrebuje železja, obrne naj se na

Franc-a Terček-a,

trgovca z železjem na Valvazorjevem trgu št. 5, v hiši c. kr. okrajnega glavarstva v Ljubljani.

Tu se dobé po nizkih cenah v obilnem izboru: **Vezi** za zidovje, **opore** (traverze) in **stare železniške šine** za oboke, **Portland in Roman cement**, **stokador** in **alabaster gips**, **štorje** za štokadoranje, **asfalt** za tlak, **sklejni papir** (Dachpappe), **štedilna ognjišča** (šparherdi) in **posamezni deli** za zidanje istih; **okovi** za okna in vrata in druge pri stavbah potrebne stvari.

Za obilna naročila se vljudno priporoča
góri podpisani.

[42—1]

Vrtnarstvo.

Vrtnar Jakob Čeč, na Ruperčvrhu poleg Novomesta prodaja cvetlice s dobrimi koreninami in sicer:

Pelargonije angleške in skarlet, petonije polne, abutilon, primula japonika 1 kos za 30 kr., kanna discolor, Arševiciji in indika, kaladium, fuchsije nove vrste 1 kos 20 kr., kranjske pelargonije, salviji, trtekanciji, begonije, poletne fiole in kufeja 1 kos 10 kr., georgine, mačohne nove vrste, dianthus barbata, verbenje in ricinus 1 kos 5 kr., astra liliput visoka in nizka, balzaminje, cinnije, afrikane, plox, sanvitelije in lobelje 1 kos 3 kr., dracenje 1 kos 80 kr., Tritoma uvaria nobilis in phimum 1 kos 50 kr.

Pismena naročila sprejema g. Pauser v Rudolfovem ali pa vrtnar na Ruperčvrhu. Zvnanja naročila razpošiljajo se po pošti.

[40—1]

Zobozdravnik A. Paichel

ordinira v Novomestu (Rudolfovo) od 1. do 8. maja v gostilni pri „Solncu“ vsaki dan od 8. ure zjutraj do 4. ure popoldne. — Tudi se dobijo njegovi ustni preparati, ustna voda in prah za zobe.

[44]

C. kr. priv. zavarovalno drništvo
„Avstrijski Phönix“
na Dunaji,

[41—1]

katerega zaklad znaša 12 milijonov gld. avstr. velj., zavaruje po najcenejših premijah proti škodi po ognju in na človeško življenje v najrazličnejših primerljajih.

Glavni zastop za Kranjsko:
V Ljubljani pri J. Perhavcu, Gradišče št. 2.

Služba občinskega tajnika

se išče.

[39]

Dopise sprejme vred. „Dol. Novic“.

Odgovorni urednik, izdajatelj in založnik J. Krajec.

Hiša z delalnico

se ceno v najem dá; pripravna je za kolarja in sodarja, ktera bi tudi tukaj dosta opravka dobila.

Več se izve v gradu na Raki, kjer se tudi dobiva staro vino in slivovka.

[43]

POSESTVO

v bližini Kostanjevice ležeče,

ki meri 30 oralov 975 □klafter, ima zidano z opekami krito hišo, vsa gospodarstvena poslopja v dobrem stanu in 3 verte s finim sadjem, je zavoljo selitve na prodaj. — Več se izve pri

Ani Kandolini

[12—4]

v Kostanjevici.

Cela družina

sprejme se v hmelniški grad pri Novomestu in dobi stanovanje, hlev, poldrugi oral njiv, deputat i. t. d. Člani družine se tudi v službo sprejmó. — Oglasi naj se do 1. maja 1887 pri

[37—2]

Oskrbništvu hmelniške grajščine.

V najem se dá!

Vrt za sočivje, — poldrugi oral vrta z sadnjim drevjem in travo; če bi kdo želel, tudi še več zemljišča. — 100 kvadratnih sežnjev velika lešica za špargeljne (Spargelbeet). — Prostorno stanovanje in velika klet v gradu Velika vas pri Krškem. Več pové:

[33—3]

M. Fahrner na Raki.

Zaloga kož za podplate,

dobrih in trpežnih, lastnega izdelka, priporoča po nizki ceni, strojarja

[32—3]

Ivan Tomšič-a na Vrhnikih.

Vrtnarskega učenca

išče vodstvo deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu pri Rudolfovem.

Biti more krepke postave, bistrega uma. Čas uka tri leta proti prosti hrani in stanovanju. Pisanja in čitanja nezmožni se ne sprejme.

[34—2]

Kranjske in nemške detelje,
očiščeno seme predenca (žide),
gorenjski gips za deteljo in travnike.

tako tudi

cement za zidanje vodnjakov
se dobi pri

Franu Kastelicu, trgovcu v Kandiji.
priporoča tudi

[24—4]

železnino in špecerijsko blago.

Novomesto. — Natisnil J. Krajec.